

Ім'я в Україні

Микола Селецький

ОБРАНИЦЯ ЙОГО ВЕЛИЧНОСТІ ТАЛАНТУ (учитель від Бога Тетяна Балагура)

Учитель мусить бути творцем.
А. Дістерверг

З-поміж педагогів слід цінувати передусім тих, хто не просто викладає свій предмет, веде позакласну роботу чи готує учнів до олімпіад і конкурсів, а творчі особистості, які ніколи не зупиняються на досягнутому, вчать завжди (навіть у своїх учнів), торують стежки нових методик і міцно тримаються фундаменту класичного уроку, щедро діляться досвідом із колегами й плекають слово, укладаючи його в уста юних особистостей.

До таких учителів належить і Герой України, кавалер ордена Держави, відмінник освіти України, лауреат Всеукраїнського конкурсу вчителів, лауреат обласної літературної премії імені І. Котляревського, учитель української мови та літератури Полтавського міського багатопрофільного ліцею № 1 імені І. Котляревського Тетяна Іванівна Балагура.

...Невеличке містечко Надвірна на Івано-Франківщині, що притулилося правим плечем до Карпатських гір, стало першим місцем роботи Івана Антонюка – одного з яскравих випускників Львівської політехніки. Сюди він привіз і красуню-дружину Олександру, яка й народила первістка – доньку Тетянку. Робота геолога, котрий усе життя освоював газові родовища, змушувала час від часу міняти місце проживання, тому в школу донечка пішла вже в селищі Солотвин Богородчанського ра-

йону. Саме тут з'явилася й визріла блакитна мрія дитинства – стати вчителем, на реалізацію якої буде витрачено все життя.

Як не дивно, дівчинці найкраще давалася математика. Її стрункі логічні закони, мудрі теореми, задачі підвищеної складності з журналу "Квант" не раз приводили Тетяну Антонюк на обласні олімпіади з математики. Володимир Васильович Прокопишин був одним з улюблених її вчителів. Згодом він дізнається, що в далекій Полтаві, куди в 9 класі переїде його вихованка, знайдеться та людина, яка зуміє математичну точність покласти на струни поетичної душі талановитої учениці – Люція Михайлівна Вовк. Саме її неординарні уроки спілкування зі світом мови та літератури допоможуть зробити єдино правильний вибір у житті – філологічний факультет. "Завдячую

Тетяна Іванівна Балагура, вчитель української мови та літератури, Герой України

Люції Михайлівні вмінням буденне робити святковим, кожен урок вибудовувати як пісню, що йде від серця й до серця".

Другою батьківщиною для Тетяни Іванівни стала Полтава. Тут закінчила із золотою медаллю середню школу № 30, з відзнакою – Полтавський державний педагогічний інститут імені В. Г. Короленка. І знову стрілися їй талановиті педагоги, які зуміли не тільки закласти міцні знання, а й силою власного прикладу довести, що професія українського

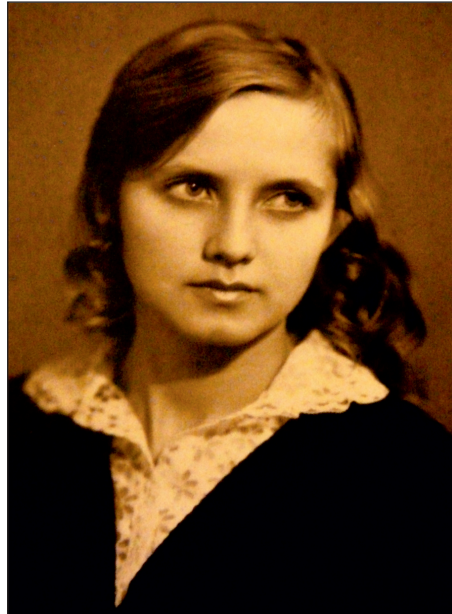
філолога – одна з найкращих. “Я називаю їх з глибокою повагою й ніжним трепетом: Ольга Дмитрівна Бондаревська, Петро Кузьмич Загайко. Це неперевершені майстри своєї справи, які зуміли стати прикладом для наслідування й могутнім енергетичним стимулом творчого зростання”.

Полтавський педагогічний став Другим батьком, учителем і наставником, порадиником і другом, до якого можна прийти завжди, навіть через 30 років після закінчення навчання. “Коли з’являюся між твоїх стін, ловлю себе на думці, що шукаю очима улюблених викладачів у розквіті сил, а одногрупників – юними. Коли зустрічаємося з твоїми випускниками, гортаємо альбоми пам’яті студентських років – і знову ніби молодіємо. Коли спілкуюся з твоїми нинішніми студентами, ловлю кожне слово про тебе, Батьку, щоб зустрітися хоча б подумки. Коли отримуємо відзнаки, нагороди, усвідомлюємо, що наріжним каменем наших перемог став ти, мій любий Педагогічний”.

Такими словами вітала Тетяна Іванівна 95-річний ювілей улюбленого вишу, до якого майже щороку вступають її учні, гордо називаючи прізвище вчителя, який дав путівку в життя, власними прикладом доводячи, що найважча робота може бути найкращою, якщо її любити. А в любові до свого фаху пані Тетяна ніколи не крилася.

Двадцять років вона працювала в навчально-виховному комплексі № 32 м. Полтави, розробила власні програми з комунікації та культури спілкування, освоїла методіку укрупненого структурування нового матеріалу, творчо запроваджувала в практику курс “Основи педагогічної майстерності”, розроблений колективом викладачів під керівництвом академіка І. А. Зязюна. Саме тут почала відкривати секрети вправності студентам, учителям міста, області, держави. Понад 125 відкритих уроків дала Тетяна Іванівна, працюючи в НВК № 32, тому знають її в багатьох куточках Полтавщини та України. Там працюють і студенти, які щороку приходили на практику до педагога-новатора, щоб перейняти ази майстерності вчителя. Саме за таку творчу співпрацю з педагогічним вишем Тетяна отримала першу

Грамоту Міністерства освіти й науки України. Зростала майстерність, буяла творчість молодого, талановитого вчителя, який ніколи не зупинявся на досягнутому. Креативні пошуки свого “Я” в педагогіці виливалися в нестандартні форми: урок-диспут “Служити двом богам не можна”, “Моя душа – це храм чи купа цегли?”; урок-семинар “Тематична полярність художньої спадщини українських «неокласиків»”; урок-концерт “Пісня – вічне крило поезії”; урок-інсценізація; урок-характеристика; урок-портрет; урок-есе (учні, не претендуючи на всебічне охоплення питання, викладають свої враження, асоціації, роздуми; аргументовані висновки зазвичай робляться, крапка не ставиться, бо кожен може продовжити роздум твором, віршем, прозовою замальовкою тощо); урок-пам’ять; урок гармонії з природою; урок-розмова з прекрасним, на якому учні вчаться розуміти не лише лі-

У студентські роки

тературу, а й інші види мистецтва – живопис, музику, архітектуру тощо.

Педагогічний досвід кожного вчителя-словесника є тим незримим багажем, який поповнюється, відшліфовується, викристалізовується з року в рік, набуваючи нових, неповторних відтінків, як і стиль письменника. Бо він – особистість творча, неординарна й оригінальна. Упродовж років скарбничка педагогічної майстерності Тетяни Балагури всотує в себе той неоціненний запас, який може стати в пригоді й іншим, аби лиш вони прагли використовувати його (не сліпо, а творчо).

Закохана в рідне образне слово, вона полюбляє незвичайні уроки, де відбувається не механічне вивчення граматики української мови, а діє творча лабораторія вчителя та учнів. Проте основою кожного із занять таки залишається класика: ніякі ультрасучасні засоби техніки не замінять Слова Вчителя, яке лине з душі, яке будить свідомість, торкаючись вічних моральних пріоритетів і канонів.

Тетяна Іванівна – двічі переможець обласного конкурсу вчителів. 1996 року стала переможцем Всеукраїнського конкурсу вчителів, який проводила “Просвіта” (м. Київ), а 1997-го – лауреатом Всеукраїнського конкурсу вчителів-філологів, що відбувся в

м. Рівному. У 1998–1999 рр. була членом журі цих конкурсів. Позачергово Т. Балагурі присвоєно звання “Вчитель-методист”, спеціаліст вищої категорії.

“Духовно обдарована та інтелектуально багата, цілеспрямована й безкомпромісна, скрупульозна й життєрадісна, неординарна й непересічна особистість. Таким для мене видається улюблений класний керівник – Тетяна Іванівна. Продовжуючи її фах, працюючи сьогодні вчителем – українським філологом у тій-таки 32-ій, намагаюсь потрапити в слід Учителя, проте й не забуваю настанови: шукати власний шлях. А в пам’яті трепетно бережу наші уроки людяності, добра, життєвої правди, істини, проведені Тетяною Іванівною й підтвержені власним прикладом” (Ірина Танько, учитель гімназії № 32 м. Полтави).

Із 2001 року Тетяна Іванівна працює в Полтавському міському багатопрофільному ліцеї № 1 імені І. Котляревського. Вона керівник міського методичного об’єднання вчителів української мови та літератури; учасник всеукраїнських та міжнародних конференцій з питань освіти, методики освіти та творчості українських письменників; неодноразовий член журі міських, обласних та всеукраїнських олімпіад та конкурсів. Її педагогічний досвід ґрунтується навколо таких основних проблем: 1) розвиток творчих здібностей учнів як засіб самовираження особистості, 2) комунікативний підхід до вивчення мови (прагматична комунікація) методом інтенсивну, 3) вивчення мови за методикою укрупненого структурування.

У сучасній школі, переконана Тетяна Балагура, не повинна мати місце зайва нудна теоретизація вивчення мови, яка зводиться до механічного заучування досить громіздких і важких правил. Основним стрижнем занять повинен стати комунікативно-прагматичний принцип, який допоможе засвоїти мову безпосередньо в її комунікативній функції, тобто в процесі діяльності з позамововою метою. При цьому діють і загальнопедагогічні принципи системності, наступності, враховуються вікові та індивідуальні особливості дітей, рівень підготовки класу.

Національна мова – це свобода думок і помислів, це самовираження дитини. Тому весь смак творчої роботи – у вільному викладі думок, у самостійному мисленні, яке не може обмежитися чіткими рамками регламенту чи тематики. Ось, наприклад, які види творчих робіт пропонує вчитель учням: опис, роздум, згадка, розповідь, фантазія, питання, підказка, твір за поданим початком, кінцем чи основною частиною, твір за “ске-

летом”, твір з обрамленням, твір-лист, твір-погляд тощо. Розробляючи теми творів, пані Тетяна намагається сформулювати їх так, щоб дитяча уява, філософія, фантазія мали необмежений простір: “Сліди на снігу”, “Сліди на воді”, “Сліди в повітрі”, “Жовта пляма на білому”, “Лист до підручника”, “Усі вертають до рідних берегів...”, “Моя Полтава на тебе схожа...”, “А одного разу...”, “Хочу запитати...”, “А варто було б...”, “А”, “Де, коли й чому” тощо. Ось декілька уривків із таких творів, у яких учні спробували побачити й у буденному житті поезію, виразити себе незвично, неординарно.

“Кохання – то найбільша радість, вершина щастя на землі.

Допоможи мені піднятися до тебе з зрішної землі...

Кохання... Почуття земне, але насправді нічого земного в собі воно не має. Кохаєш – і світ перед твоїми очима постає в інших барвах, хочеться зробити щось таке надзвичайно хороше, а що – і сам того не знаєш...” (Оксана П.)

“Життя земне – лиш мізерний проміжок часу, який живе наш дух, знайшовши втілення в земному тілі. Дух жив і житиме. І життя – це чергове випробування... Моє існування – це мій незримий лист, який я пишу при світлі моєї зірки...” (Наталя Б.)

“Собор... Так ненадійно захищений... Мій храм, від твоєї колишньої пишності що залишилося? Високі товсті стіни, мотрошна пітьма й лунки кроки в пустці. Хто бував у моєму храмі? Сплюндрував стіни? Розтоптав квіти на вівтарі й погасив вогонь? Кожен намагався розбити свічадо мрій, сподівань, надій, погасити ватру душі... Храм цей все одно для мене святий. Я маю силу, що дасть змогу жити в ньому. Я знаю, що до мене постукають, у мою обитель. Ті, хто відвернувся від мене. Але дари їхні залишаться на порозі...” (Олена Д.)

“Стежина до Батьківщини – коло. По ньому йтимеш все одно, навіть якщо звертатимеш. Нема їй кінця в темнім лузі, немає початку у світанковім саду, бо чи є кінець і початок життю? Це твоє зачароване коло. Вибери інше, якщо зможеш!...” (Вікторія К.)

“Світає, солов’ї своїм співом супроводжують схід сонця. Сита сива сова сховалася спати. Скінчився спочинок. Селяни, співаючи, скидають сіно. Садівник саджає свіжі саджанці. Собака солодко снідає. Скотарі соплками скликають скотину. Славні сини селянські совісно скріплюють снопи...”

Старанність селян сповивають сутін-

ки, сторожать спокій...” (Вікторія В.)

“Опівдні обабіч огорожі отирався Оверко. Озирнувшись, остовнів: охайна Одарочка обробляла огородину. Огорожу обилели оксамитові озірочки, огорнула обпалена огудина, обв'язала, оповила орнаментами. Обернулася Одарочка – обекла обуреними очима, обеззброїла об'єктивного оцінювача. Обкрутила Одарка Оверка. Обоє – остовнілі опоненти. От Оверко оговтався. Окреслив огрядні округлі обриси. Окинув оком. Оцінив.

– От осоружний! – охрипло окликнула Одарка. – Одійди, опудало очеретяне!” (Галина З.)

“І йде Шевченко поруч з Гомерами України важкими тернистими шляхами. Але завжди попереду, як і належить Прометееві. До нього нам треба доростати всім своїм життям, з ним зв'язати своє майбутнє, бо його дума – то світоч, що вказує шлях до соборності, до незалежності, до розуміння перш за все себе” (Олена Б.).

“Десь за синім видноколом народжується день. Поволі прокидається од сну спочила природа, тихоплинною піснею розтинає нічну тишу перше несміле щебетання, щоб збудити її річку, і ліс, і все життя довкола. Тихо хвилюються під ніжним повівом вітру золоті поля, де видзвонює свою незрадливу мелодію вусате колосся, поміж якого, мов сині очі землі, визирають тендітні волошки...”

То мій берег Дитинства... То моя Україна... Моя земля...” (Аліна Б.)

Переконана талановитий педагог у тому, що й кожна дитина від народження талановита, а вчитель повинен допомогти їй розвинути цей талант. У цьому стає в нагоді нестандартне вирішення будь-якої ситуації. Тому цінує в учнівських творах не лише власне судження, а й оригінальність викладу, цікаві самобутні образи, уміння дивитися, помічати, порівнювати, аналізувати тощо.

Не задовольняючись досягнутим, Тетяна Балагура прагне самовдосконалення, учиться й у своїх вихованців, маючи за кредо латинський вираз “semper tiro” – “завжди учень”. Любить давати дітям пізнавальні завдання, які збагачують світогляд, примушують мислити, а не просто виконувати механічну роботу. Завдання готує інтегровані, ті, що базуються на краєзнавчому, народознавчому, мистецтвознавчому матеріалі.

Особливу увагу звертає вчитель на вступні теми з мови в кожному класі, згодом їх поглиблює, закріплює, розвиває на наступних уроках, намагаючись поширити національне мислення через національну мову на весь державний простір. З цією ж метою її

учні постійно ведуть “Зошити позичених думок”, учать напам'ять найкращі поезії, прозові уривки, українські та латинські усталені вирази, які згодом органічно вплітаються в усне та писемне мовлення школярів. Щиро прагне педагог-патріот прискорити духовне відродження нашого народу, вірить у нього й доводить це дітям і власним життям та авторським поетичним словом:

*Коли торкнешся серця малюка,
Коли пірнеш із ним в глибини слова,
То мовби часу піниста ріка
Верта дитинства пісню коліскову.*

*Коли зарониш в душі яблуневий цвіт,
Коли бринітиме акордно рідна мова,
То навіть і колось на схилі літ
В чийсь душі не з'явиться полова.*

*Бо то твій хрест, і доля, і печаль,
Бо маєш у житті мету єдину:*

*Дзвонити у собори чистих душ
І словом рідним сотворить Людину.*

“Процес навчання повинен бути емоційним, – переконана Тетяна Балагура. – Створенню певного настрою на уроці допомагає музика, яка часто звучить ненав'язливо, стачуючи м'яким тлом подачі матеріалу чи виконання завдання. Під спокійну мелодію легко писати твори-роздуми, аналізувати вірші, виконувати інші творчі завдання. Часто на уроці з'являються репродукції живописних полотен, картини місцевих художників, фотографії чи ілюстрації, квіти, гілочки дерев тощо. Хочу навчити учнів бачити неповторне, бачити по-своєму, бачити нестандартно. Дивитися вміють усі, бачити – одиниці. Придивись! І тоді падаючий листочок стане схожим на парашутик, на літачок, ромашка – на велике око луку, а кульбабка – на курчатко”.

А ось так учні Тетяни Іванівни допоможуть вам запам'ятати кольори веселки: “*Чарівним островом життя завжди блукає самотня фантазія*” (Перепелиця Є.); “*Чому один жвабий заєць гасає серед фіалок?*” (Суботська А.); “*Чому осінь живописна, знає білосніжний сад фантазії?*” (Мозгова О.); “*Чому одиноке життя завжди буває сумним фільмом?*” (Ількевич М.); “*Черешні пожовтіли, журавлі злетіли, боявся сороки фазан*” (Мищенко О.); “*Чарівна ожеледь жваво замерзала бризками сумного фонтана*” (Жездріс А).

Щоб розвинути пам'ять, збагатити лексичний запас, відчутти смак красивого, образного слова, багато засвоюють учні Тетяни Іванівни напам'ять. Це катрени й октави, це один рядочок чи десять, вивчені на уроці чи на перерві, вдома чи по дорозі в транспорті.

А як вони допомагають збагатитися, що виявляється згодом і в умінні стисло та повно висловитися, побудувати відповідь на питання, скласти враження або ж проаналізувати чужу думку. “Спитаєте, коли перевіряю задане? У цьому допомагають і учні, і батьки, і невеликі хвилинки розвитку пам’яті на уроці. А вивчене за плечима не носить!”

Не захоплюється Тетяна Іванівна нестандартними уроками, хоч їхні елементи планує часто в ході того чи того заняття, вважає актуальними інтегровані уроки, зустрічі з письменниками, уроки в музеях. “Що ближче підійде дитина до розуміння літератури, то легше їй буде зіткнутися в житті з таким випадком й обрати правильний варіант вирішення проблеми. Урок літератури – урок життя. Тому дитина повинна пропустити його через власну душу, серце. Народжується вміння розрізняти позитивне та негативне у творі й у житті: “А як вчинив би ти? А чи хотів ти бути на місці цього персонажа? Чому саме так чи-

Із вихованцями – учнями Полтавського міського багатопрофільного ліцею №1 імені І. Котляревського

нить герой?” Діти вчать жити (чи виживати?!), адекватно реагувати на подібні ситуації в житті. Хай це буде один випадок на 100, але буде!”

Лише той розумітиме літературний твір, переконана Тетяна Балагура, хто навчиться його аналізувати суголосно історичній епосі, стилю письменника, його ідейним засадам та переконанням. Тому літератор повинен бути водночас й істориком, філософом, психологом, мистецтвознавцем, музикознавцем... “А образне слово – тонкий скальпель у руках вправного хірурга. Застосовувати його варто обережно, доцільно, уміло. Тому наповнюю свої уроки не пасивним спогляданням того чи того художнього твору, а психологічним

аналізом, філософськими роздумами, емоційно впливаючи на свідомість учнів, прищеплюючи їм поняття української національної свідомості, менталітету”.

Понад 100 учнів продовжили фах Тетяни Іванівни, обравши професію вчителя української мови та літератури, журналіста; 62 учні стали переможцями обласних олімпіад з української мови та літератури; 7 – всеукраїнських; 15 учнів зайняли призові місця на обласних та всеукраїнських конкурсах-захиста наукових робіт (Мала академія наук).

А скільки всього хочеться зробити пані Тетяні! Вона весь час у пошуках нового, переглядає й пише методичні рекомендації, поради, вчиться в колег, читає, а почуття невдоволення не полишає... Брак часу? Звичайно. Але дивується: що більше завантажена, то більше встигає. “Колеги іноді запитують: “Чого не вгомонишся? Чи потрібні тобі ті конкурси, наукові роботи? Невже не хочеться спокою?” Ще ні! Бо ще живу роботою. І спокій лише сниться (як у Блока). І дітей люблю більше неспокійних, активних, творчих, таких, що шукають і все ж таки знаходять”.

Учитель-методист має 46 публікацій у фахових та різнорівневих журналах і газетах, статті, надруковані в книгах досліджень, посібники: “Українська мова” (“Основи орфографії”), “Мудрість, карбована в слові” (збірник афоризмів), “Semper tiro” (“З ужинку творчого вчителя”) “Українська мова” (комунікативний курс, у співавторстві); за завданням Міністерства освіти і науки України рецензувала шкільні підручники та посібники, подані на всеукраїнський конкурс.

Тетяна Іванівна – ще й журналіст і критик, який має власне бачення багатовимірного простору сучасної літератури. Проте й тут вона залишається творчою особистістю з неповторним образним світом вражень: “Самотність не може зробити людину щасливою. Хоч так часто ми шукаємо саме її в бурхливому світі сірих буднів, переповнених мільйонами “треба”, “мусиш”, “повинен”. Хоч тікаємо від брудних мегаполісів спілкування в равликові хатки афонських самотників. Але саме спілкування може стати зеленою оазою людських взаємин навіть у безводній пустелі самотності... Так легко видалити листи з віртуальної скриньки. Так просто знищити сліди свого перебування в мережі. А вилікувати хвору душу майже неможливо, особливо

тоді, коли залишаються на ній глибокі шрами зради. “Одні беруть у борг, а інші – дають” (Ч. Лем). Боргом, на жаль, може стати й кохання...” (з відгуку на роман Я. Вишневецького “Самотність у мережі”).

Тетяна Балагура керує в ліцеї літературною студією “Перевесло”, учасники якої вже не раз ставали переможцями й лауреатами міських, обласних і навіть міжнародних конкурсів поезії та прози; є редактором 30 поетичних збірок учнів ліцею. “Вчора, сьогодні, завтра. Діти завжди творитимуть, бо намагатимуться влітати в слово нестримні мрії, неозорі фантазії, невичерпну спрагу виказати світові власну думку чи нестримний політ уяви. Диво творчості існуватиме завжди, яким би надто оптимістичним не звучав цей прогноз”.

Робота з обдарованими дітьми завжди плідна і благодатна. Хоч, звісно, непроста, незвичайна, не терпить стандарту, вимагає нетрадиційного, оптимального розв’язання, пошуку. “Проте й у нашому ліцеї вона буде за чотирма основними, на мою думку, принципами: 1) усі діти талановиті; 2) свою обдарованість має право виявити кожен; 3) розвивати, удосконалювати творчі здібності треба в системі; 4) навчити, допомогти, виростити може лише той, хто сам знає, проте все одно вчиться, а вчитися можна й у своїх учнів”.

Щороку ліцеїсти разом із керівником їздять на всеукраїнський фестиваль “Рекітське сузір’я” в мальовниче Закарпаття, привозять звідти нові враження, теми для творчості й перемоги. Кожен із них – нестандартне “Я”, харизматична особистість, що пропускає світ через власне серце, що вміє побачити ніким не помічене. “Є серед переможців і ті, хто не вперше представляє на суд журі власні роботи. І вдало. Це, наприклад, Тетяна Землякова, яка збіркою цікавих творів (ілюстрованих Рузаною Давітян, ученицею ліцею) довела, що не зупиняється на досягненнях минулого року, а впевнено торує стежки непростого верлібру, працює над словом, заглиблюючись у вишукані нетрадиційні образи, висвітлює нові теми. Авторська поезія Анни Єгорової стимулює до роздумів над вічними проблемами підлітків, пошуками власного місця в буденному світі, помережаному вмінням бачити невидиме й розуміти алітерацію почуттів. Філософські сентенції Мирослави Василенко примусили задуматися над буденністю життєвих стандартів, із яких можна виплести колючий шарф спогадів, думок і вражень. За бажанням – заварити чай зі смутку, напоїти ним власну самотність, а негатив просто защепи-

ти дверима. Етюди Ярослави Федунь живлять новаторством форми, нестандартних образів й асоціацій. Дівчина створила свій неповторний світ, де фантазія переплітається з мрією, а в реальність уривається фантазмагорія тропів. Марія Васильєва запросила нас у сині води поезії, де загадковою музикою образів звучить і лагідне піано, і жорстоке форте життя, де кожне слово – вічна нота в легкому скерцо поезії. Проза Анастасії Кучеренко балансує на тонкій грані дотику життя й музики, за меридіаном яких не варто сумувати за реальністю, пронизуючи крізь час біографію Всесвіту. Веземо з собою сині гори вражень, смерекові голоси флюояр, ваговиті грамоти й призи, здивовані фотографії на згадку, творчу засмагу й поетичний верховинський дощ. Купа нових творчих планів уже в наших валізах, мрії влітаються в рими прозових рядків, а Маліжгір’я проводить оксамитовим крилом лісу. До зустрічі, “Рекітське сузір’я”!

Тетяна Іванівна й сама пише вірші, 2009 року видала збірку поезій для наймолодших “Дивина”, яку ілюструвала її донька Інна Балагура – майбутній дизайнер. “Простою тихою вуличкою: небо зоряне, хочеться дихати на повні груди й летіти невідь-куди, у незнамі світи... І немає в голові жодної невеселої думки, і я щаслива, бо не втратила хисту “бачити оті зорі навіть у буденних калюжах на життєвих шляхах” (О. Довженко). Може, хтось вважає мене божевільною, хтось не розуміє, проте живу повноцінним, різнокольоровим, емоційним життям, яке дарують мені робота й учні. Як правило, такі непередбачувані, щирі, відкриті, емоційні... Саме те юне покоління, про яке так багато говорять, на жаль, неприємних речей (на кшталт “покоління пепсі”), учить мене дивитися на світ іншими очима й робити щоденні відкриття”.

За плідну роботу, освоєння інноваційних технологій Тетяна Іванівна неодноразово нагороджена грамотами міського та Головного управління освіти і науки облдержадміністрації, Грамотами Міністерства освіти і науки України (1987, 1997, 1998, 2002, 2004, 2005, 2006, 2009), іменним годинником від Президента України Л. Д. Кучми. Указом Президента України В. А. Ющенка від 19 серпня 2009 року Т. І. Балагурі присвоєно звання Герой України з врученням ордена Держави.

“Нова школа України XXI століття повинна плекати творчу особистість, створити умови для повноцінного фізичного, інтелектуального, духовного розвитку дитини, для примноження культури й духовності в усій різноманітності вітчизняних і світових зраз-

ків. Це спонукає до подолання усталених стереотипів, застарілих цінностей і підходів, пошуку нового комплексу ідей, створення інтелектуальної основи школи ХХІ віку, школи самореалізації особистості, школи життєтворчості, полікультурного виховання на кращих досягненнях педагогіки світу”, – запевняє Тетяна Іванівна.

Із учасницями літературної студії “Перевесло”

Виховувати дитину ніколи не було легкою справою. А виховувати дитину обдарованою, талановитою, допомогти їй розвинути закладені генетично здібності – і поготів. Тому, переконана вчителька, школа майбутнього має обов’язково працювати не на середнього учня, а на обдарованого!

“Важко!” – скажете ви. Важко! “Чи потрібно?” – питаєте. Конче! Позаяк саме на переломних етапах історії гинуть у зародку майбутні Гончарі, Стельмахи, Остроградські, Патони, Сухомлинські. Школа втрачає той енергетичний заряд, який несуть учителі старшого й середнього покоління. Особливо це відчутно тоді, коли катастрофічно знижується й рівень вищої школи, коли на роботу приходять не обдарований учитель, а байдужий заробітчанин, який тримається за години й не дбає про рівень уроків, думаючи лише про те, як заробити копійку, де взяти город,

що на ньому посадити, як уберегти вирощене. Учитель майбутнього – це аж ніяк не фермер, а науковець, творець, мислитель і поет, майстер і оригінал, ерудит і бібліофіл”.

Учитель-інтелігент, учитель-інтелектуал, учитель-златоуст, учитель-адвокат дитини в усі часи в усіх народів високо шанувався, бо плекав живу думку й душу майбутніх “творців життя”, істинних патріотів держави. “Творчий учитель, – на думку пані Тетяни, – це діамант, який осяває душу всіма гранями свого педагогічного дару, формує духовну еліту суспільства”.

Є в Тетяни Іванівни чарівний блокнот, подарований випускниками на останньому лицейному балі. У ньому не просто слова, а висока оцінка роботи Вчителя: “Кожному з нас потрібен той маленький ніжний поштовх, який творитиме диво – майбутнє. А без нього так важко зачепитися за гілку надій і мрій, летіти до бажаного сонця. На моє щастя, я зустріла ту людину, яка стала світочем моєї творчості, зіркою, що запалила моє бажання сказати світові Слово” (Марія Васильєва); “Погляд приковували два возники небесної блакиті, бездонні, повні невіданих знань і досвіду, що здобувався роками боротьби з упертим “ні”, “не можна” (Анна Смородська); “Розуміння й осмислення життя, помилок і своїх вчинків прийшло до нас з Вашими уроками” (Оксана Макаренко); “У моєму серці Ви залишитеся людиною, яка навчила нас не лише шкільних, а й життєвих правил” (Олена Ручко); “Ви навчили нас працювати в поті чола, дописувати кожен рядочок до кінця” (Аліса Агапова); “Ви мій провідник у доросле життя” (Маріанна Якименко); “Я бачу, як тоне сонце в небесному мареві, я відчуваю його останні промені, що ніжно лоскочуть обличчя, чую голос вітру... Завдяки Вам...” (Любов Олексієнко); “Завдяки Вам ми стали особистостями” (Юлія Олефір); “Звідки беруться справжні вчителі? Напевно, що їх не викопують з гробниць, не знаходять у капусті. Учитель – обранець його величності Таланту, що покликаний власною мудрістю рятувати майбутнє й розкривати таємниці минулого. Тетяна Іванівна, крокуючи разом із нами сторінками лицейного життя, повчає, вірить, хвилюється, має надію. Чи це не найголовніше, що зазвичай бажано побачити у вчителюві?” (Дарія Лаптева).

Учитель Т. Балагура любить рідну мову, її філігранно відточене художнє слово, по-

етичні образи й символи. І любов цю прищеплює учням, які згодом великим даром мови послуговуються в нестандартних і буденних життєвих ситуаціях. Вони творять життя

власне. Колись це вдається сповна, колись почасти, але Тетяна Іванівна переконана: зронене в душу зерно небайдужості, образності, національного самоусвідомлення проросте й

забуває в комусь із них просто квіткою, у комусь – гроном калини, а в декому – повним колосом поезії душі власної. “Заради цього, – вважає, – уже варто жити й працювати!”

“В очах моїх учнів я читаю велике прийдешнє і, гадаю, не помилюся. Бо який би фах вони не обрали в майбутті, поезія супроводжуватиме їх провідною зіркою, не дасть покрити душею чи закрити очі на неправду, допоможе здолати перешкоди і зробити навколишній світ хоч би трохи кращим, добрішим, кольоровішим. Тож частіше дивімося в очі ближнім, тож ідімо у світ цей *із янголом на плечі...*”

До своїх колег Тетяна Іванівна Балагура звертається з такими віншувальними словами:

“Дорогі колеги – вчителі Полтавщини! Ті, кого золотолиста осінь знову покликкала до роботи, хто трепетно сіє зерна добра, бережно влітаючи його в мереживо дитячих душ, хто учить щирості й мудрості в селі чи місті, витворюючи, вибершуючи Людину.

Хай не міліють чисті криниці Ваших душ, хай росяними, погожими й вдячними будуть будні в здоров’ї, затишку, любові.

*З повагою, Тетяна Балагура,
Герой України, учитель”.*

*Президент України В. Ющенко
вручає високу Державну нагороду (2009 р.)*

